

TU RODZIŁA SIĘ Solidarność LUBLIN

Mapa głównych zakładów pracy Lublina strajkujących w lipcu 1980 r.
EN | Map of the largest Lublin plants which went on strike in July 1980.

LIPIEC 1980 W LUBLINIE

JULY 1980 IN LUBLIN

W lipcu 1980 r. Lublin stał się najważniejszym i największym ośrodkiem strajkowym w skali zarówno regionu, jak i całego kraju. W dniach 9–24 lipca 1980 r. strajkowało tu aż 90 zakładów pracy spośród 137 protestujących przedsiębiorstw w ówczesnym województwie lubelskim.

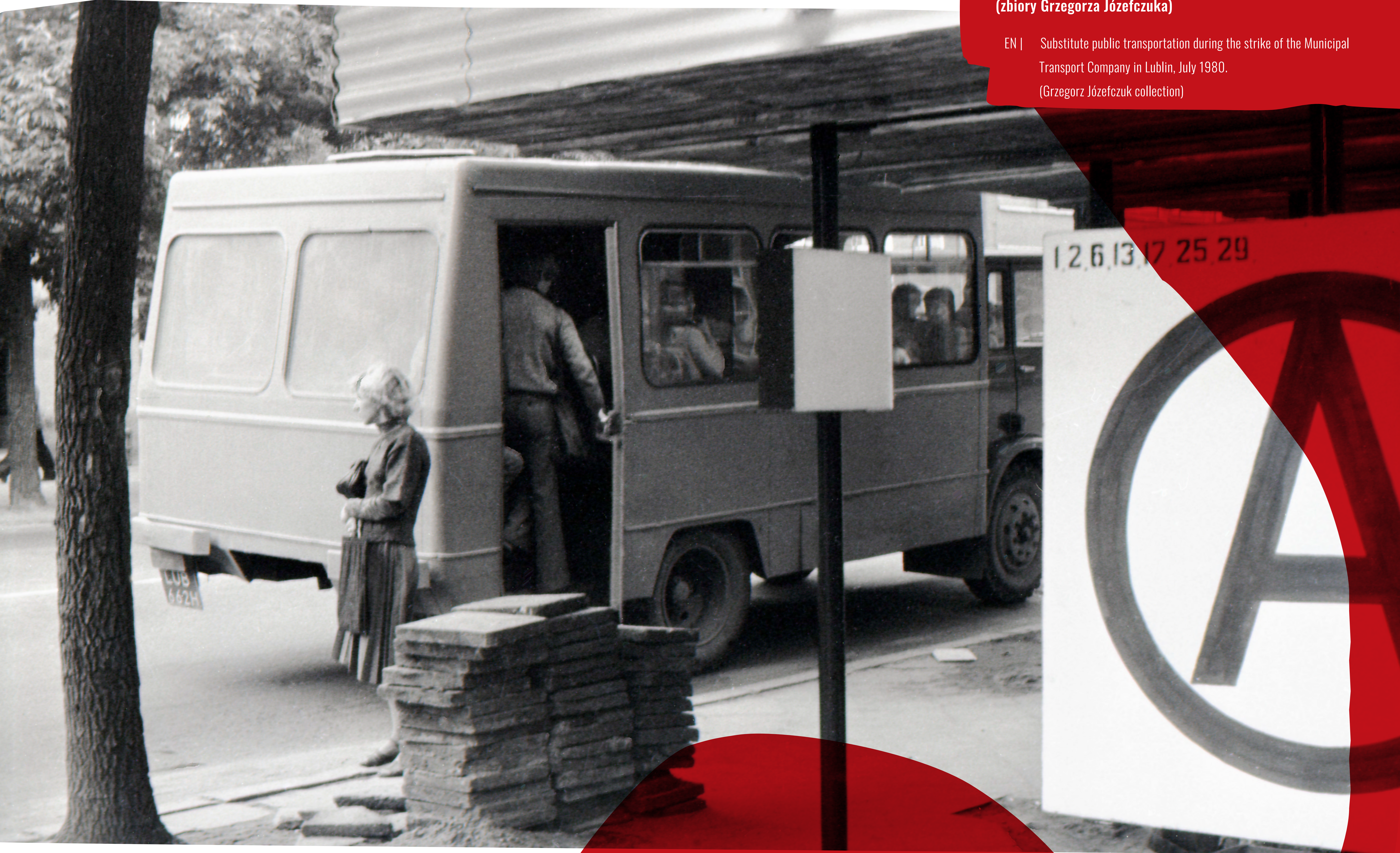
W Lublinie przerwały wówczas pracę wszystkie największe zakłady pracy, jak m.in. Fabryka Maszyn Rolniczych „Agromet” (9–14 lipca), Lubelskie Zakłady Naprawy Samochodów (10–14 lipca) czy Fabryka Samochodów Ciężarowych (11–14 lipca).

EN | In July 1980 Lublin became the leading and largest strike center both in the region and in the entire country. During the period from 9–24 July, 1980 as many as 90 out of the 137 protesting plants in the Lublin Province went on strike.

All of the largest plants in Lublin ceased operations, as for example, the “Agromet” Farming Machines Factory (9–14 July), the Lublin Car Repair Company (10–14 July), and the truck factory (11–14 July).

Komunikacja zastępcza w czasie strajku Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie, lipiec 1980 r. (zbiory Grzegorza Józefczuka)

EN | Substitute public transportation during the strike of the Municipal Transport Company in Lublin, July 1980. (Grzegorz Józefczuk collection)

LOKOMOTYWOWNIA PKP LUBLIN

POLISH STATE RAILWAYS' LOCOMOTIVE DEPOT IN LUBLIN

Najszerszym echem odbił się w Polsce strajk Lokomotywowni PKP Lublin, który w dniach 16–19 lipca 1980 r. zablokował pracę całego Węzła PKP. Kraj obiegła wówczas pogłoska o przyspawaniu w Lublinie wagonów/lokomotyw do szyn, co w rzeczywistości nie miało miejsca.

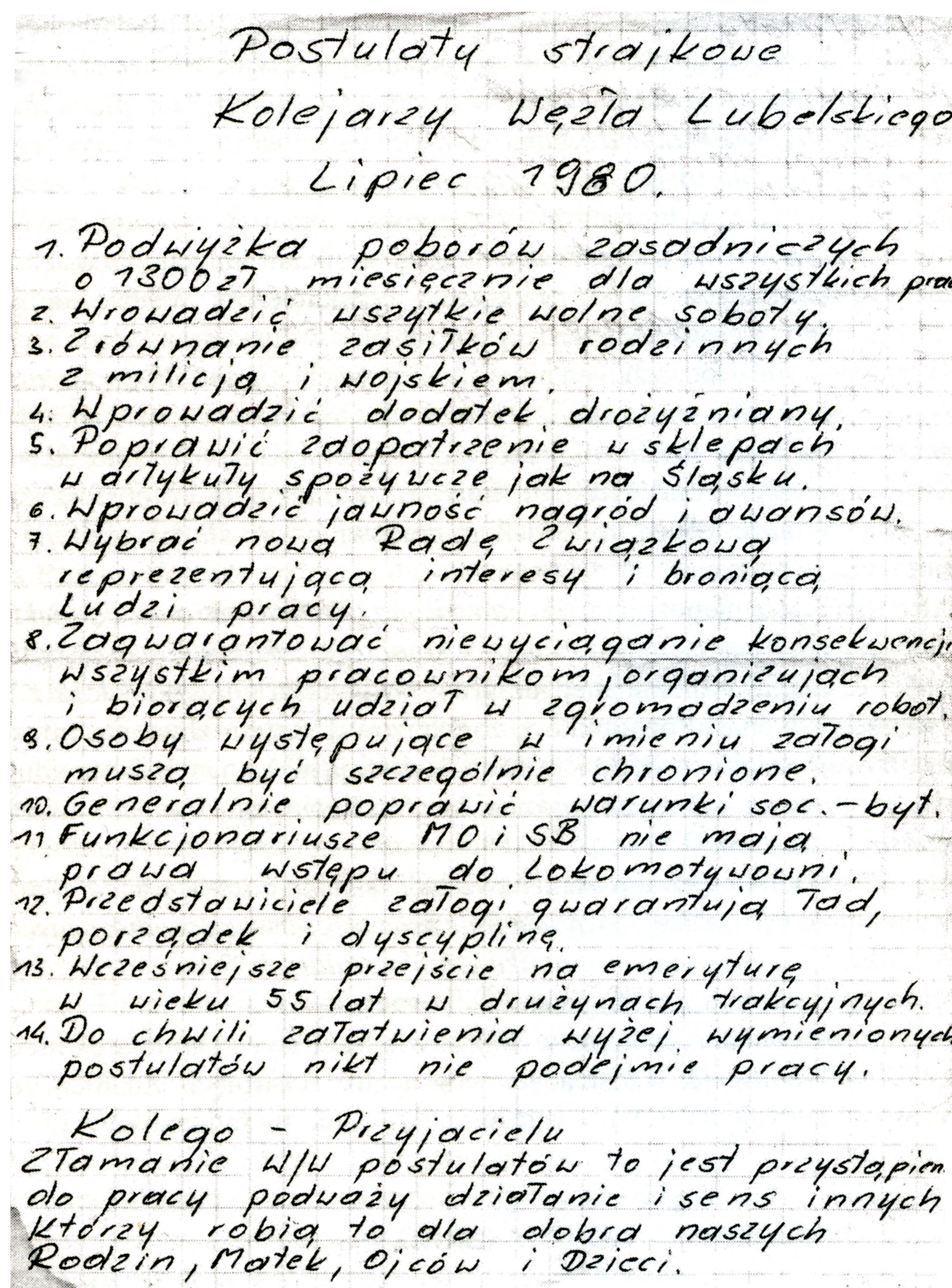
Zauważalny dla mieszkańców stał się w tych dniach także strajk zaopatrzenia sklepów (m.in. Przedsiębiorstwo Transportowe Handlu Wewnętrznego) oraz Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego.

Miasto zostało sparaliżowane, gdy jednoczesny protest prawie 80 zakładów pracy przybrał charakter strajku powszechnego.

EN | The strike at the locomotive depot in Lublin, which paralyzed the entire railway junction from 16–19 July, 1980, reverberated across Poland. There was a false rumor circling the country that the cars/locomotives had been welded to the tracks.

Also noticeable to Lublin residents was the strike of the Public Transport Company and the Internal Commerce Transport Company.

The city became paralyzed when concurrent protests of nearly 80 plants began to resemble a general strike.

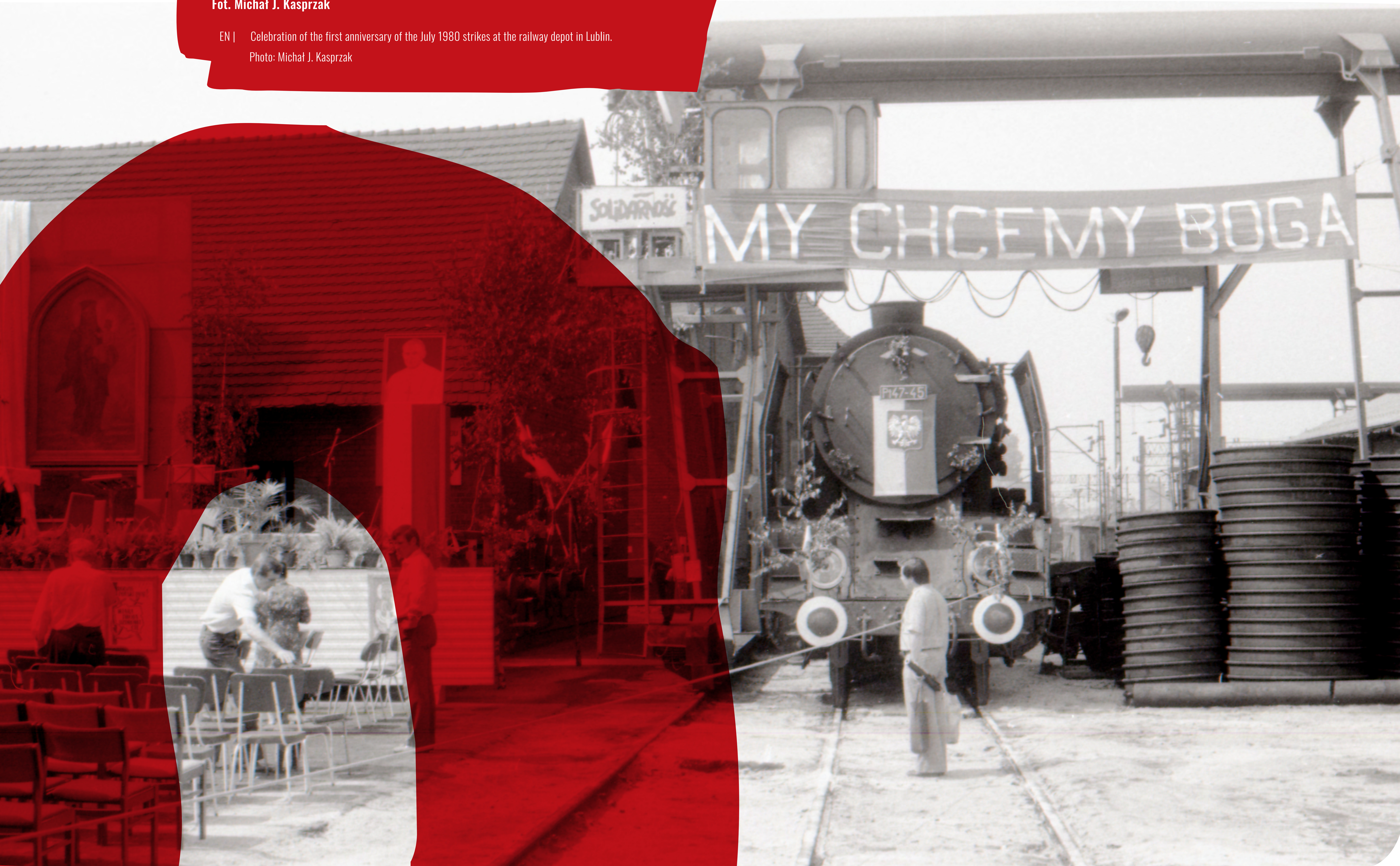

Postulaty strajkowe kolejarzy spisane w lipcu 1980 r. przez Michała J. Kasprzak.

EN | Railroaders' strike demands drawn up in July 1980 by Michał J. Kasprzak.

Obchody pierwszej rocznicy lipcowych strajków 1980 r. w Lokomotywowni PKP Lublin.
Fot. Michał J. Kasprzak

EN | Celebration of the first anniversary of the July 1980 strikes at the railway depot in Lublin.
Photo: Michał J. Kasprzak

APEL DO MIESZKAŃCÓW LUBLINA

APPEAL TO LUBLIN INHABITANTS

APEL do mieszkańców Lublina

Drogie Obywatelki i Obywatele!

W chwilach pełnych napięcia i niepokoju, które przeżywamy w naszym mieście, w obliczu zakłócenia normalnego funkcjonowania wielu dziedzin życia zwracamy się do Was z gorącym apelem o zachowanie spokoju i rozwagi, o podjęcie wszystkich możliwych działań na rzecz przywrócenia w naszym mieście normalnej pracy, ładu i porządku.

Jest to obecnie nasza największa powinność wobec możliwości dojścia do głosu niezdrowych emocji, do sytuacji utrudniających normalne życie. W związku z licznymi przypadkami przerw w pracy w poszczególnych zakładach powstają poważne trudnienia w życiu każdego z nas. Zakłócona bądź utrudniona jest dostawa najpotrzebniejszych artykułów żywnościowych — mleka dla dzieci, chleba dla ludzi, zaopatrzenia dla szpitali. Zakłócenia w transporcie uniemożliwiają wyjazdy naszych dzieci z kolonii, naszych współ-

towarzyszy pracy na zastępowany wypoczynek.

W ostatecznym rachunku wszystko to godzi w każdego człowieka, w każdego obywatela Lublina, godzi w nas samych.

Władze wszystkich szczebli podjęły poważne przedsięwzięcia aby spełnić najbardziej uzasadnione i pilne postulaty. Chcemy też rozpatrzyć i wyjaśnić w najbliższych dniach wszystkie dezyn-

teraty i problemy.

Nie ma takiej sprawy, nawet najtrudniejszej, o której nie można by i nie należałoby mówić otwarcie i szczerze. Możemy i powinniśmy szukać wspólnie dróg poprawy stopnia i konsekwentnego zaspokajania uzasadnionych i realnych potrzeb. Chodzi jednak o to, aby wszystko odbywało się w atmosferze patriotycznej dyscypliny, wypełniania przez każdego jego podstawowych obowiązków — służących przecież naszemu wspólnemu dobru. Tylko w warunkach funk-

cjonowania wszystkich dziedzin naszego życia możemy osiągnąć pełne zrozumienie i realizację naszych celów.

Zwracamy się do Was — wszystkich mieszkańców Lublina, do klasy robotniczej, zwracamy się do kobiet pracujących i wychowujących dzieci, odwołujemy się do Waszych serc i umysłów — zróbcie wszystko co w Waszej mocy aby życie naszego miasta mogło natychmiast wrócić do normy.

Niech emocje nie przesłaniają poczucia rozsądku i obywatelskiego instynktu! Zwracamy się z gorącym apelem do wszystkich robotnic i robotników, którzy trwają na stanowiskach pracy — bądźcie przykładem i wzorem obywatelskiego ofiarnego trudu!

W poczuciu wielkiej od-

powiedzialności za dzień dzisiejszy i za jutro apelujemy do wszystkich o spokój i rozwagę, o aktywne zaangażowanie na rzecz pracy, porządku i spokoju.

Zwracamy się do wszystkich, którzy przerywali pracę, aby niezwłocznie podjęli ją na nowo.

OBYWATELE LUBLINA!

Społeczeństwo naszego miasta i województwa znane jest z patriotyzmu, oddania i ofiarności, cech sprawdzonych wielokrotnie w czasie wojny i okupacji, w trudnych latach odbudowy, w godzinach największych prób. Niech i dzisiaj te piękne i szlachetne cechy znajdą swój wyraz w pracy, obywatelskiej dyscyplinie i patriotycznej postawie.

**I sekretarz
Komitetu Wojewódzkiego
PZPR**

**Przewodniczący
Wojewódzkiego Komitetu
Frontu Jedności Narodu
PAWEŁ DĄBEK**

**przewodniczący
Wojewódzkiej
Rady Narodowej
WŁADYSŁAW KRUK**

W czasie kulminacji strajków w Lublinie, 18 lipca 1980 r., dla uspokojenia nastrojów społecznych, władze wystosowały „Apel do mieszkańców Lublina”. Pojawił się on w formie afiszy na ulicach miasta, opublikowano go w lokalnej prasie, a na antenie lubelskiego radia apel odczytał I sekretarz KW PZPR.

Odezwa przełamata milczenie władz na temat strajków. W łagodnym, pojednawczym tonie wzywano obywateli do powrotu do pracy. To jedyny taki apel wystosowany przez władze w czasie strajkowego lata 1980 r.

EN | At the climax of the strikes in Lublin, on 18 July, 1980, and in order to calm the population down, the authorities made an appeal to Lublin residents. That appeal was posted on city streets, published in the local press, and read out on the local radio by the First Secretary of the Provincial Committee of the Polish United Workers' Party (PZPR).

The appeal broke the authorities' silence with respect to the strikes. In a gentle and reconciliatory tone, the citizens were called to return to work. It was the only appeal of that kind made by the authorities during the 1980 summer of strikes.

Apel opublikowany na łamach lubelskiej prasy.

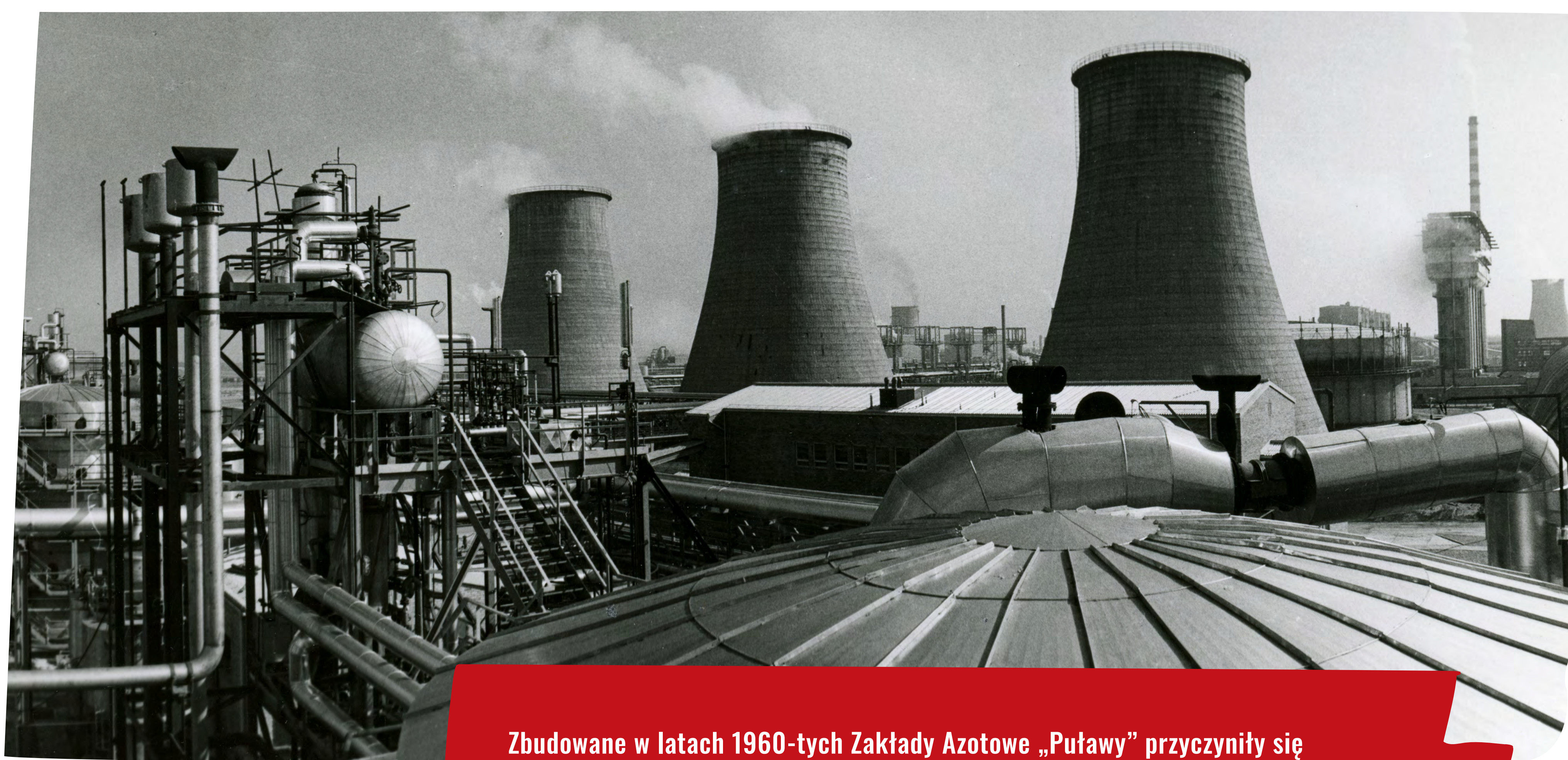
EN | The appeal published in the Lublin press.

Afisze z apelem na murach Lublina, lipiec 1980 r. (zbiory Grzegorza Józefczuka)

EN | Posters with the appeal on Lublin walls, July 1980. (Grzegorz Józefczuk collection)

TU RODZIŁA SIĘ Solidarność PUŁAWY

Zbudowane w latach 1960-tych Zakłady Azotowe „Puławy” przyczyniły się do znaczącego rozwoju i modernizacji Puław (zbiory Grupa Azoty. ZA „Puławy” SA)

EN | Erected in the 1960s the “Puławy” Nitrogen Plant contributed to a significant development and modernization of Puławy. (Grupa Azoty collection. “Puławy” Nitrogen Plant)

11–23 lipca 1980 r. strajki w Puławach objęły 6 zakładów pracy. W największych Zakładach Azotowych „Puławy” przez kilka dni (11–16 lipca) dochodziło do odosobnionych przerw oraz zgłaszania postulatów na poszczególnych wydziałach. Zauważalny dla mieszkańców był strajk PKS Puławy Oddział Osobowy (18–19 lipca) i Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji (19 lipca). Strajkowały także: PKS Puławy Oddział Towarowy (18–21 lipca), Spółdzielnia Transportu Wiejskiego Oddział Puławy (18–21 lipca) i „Transbud” Puławy (18–19 lipca).

EN | Six plants in Puławy went on strike from 11–23 July, 1980. Over the course of a few days (11–16 July) sections of the largest of them, the “Puławy” Nitrogen Plant, operated on and off and announced their demands. Also noticeable to the inhabitants was the strike of the personnel section of the State Motor Transport Company (18–19 July) and the municipal public transport (19 July). Also on strike were: employees of the technical section of the State Motor Transport Company (18–21 July), the Puławy branch of the rural transport cooperative (18–21 July), and “Transbud” Puławy (18–19 July).

LIPIEC 1980 W PUŁAWACH JULY 1980 IN PUŁAWY

W 1980 r. Zakłady Azotowe „Puławy” zatrudniały około 5900 pracowników i były największym zakładem pracy w okolicy (zbiory Grupa Azoty. ZA „Puławy” SA)

EN | Employing approx. 5,900 people in 1980, the “Puławy” Nitrogen Plant was the biggest employer in the area. (Grupa Azoty collection. “Puławy” Nitrogen Plant)

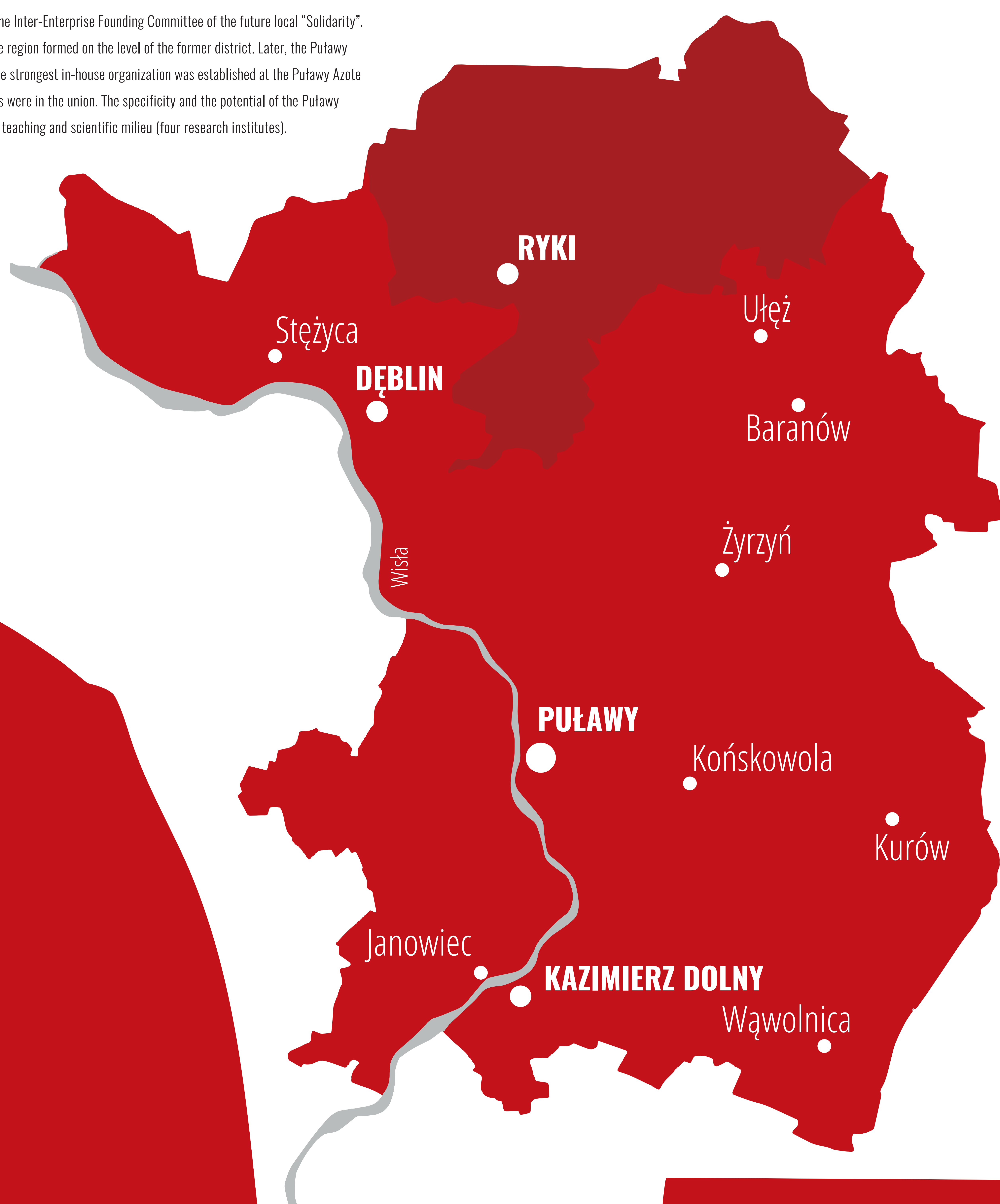

„SOLIDARNOŚĆ” ZIEMIA PUŁAWSKA

PUŁAWY REGION “SOLIDARNOŚĆ”

13 września 1980 r. powstał w Puławach Międzyzakładowy Komitet Założycielski przyszłej NSZZ „Solidarność”. Była to pierwsza ponadzakładowa struktura w regionie zawiązana na szczeblu dawnego powiatu. W późniejszym Oddziale Ziemia Puławska zrzeszonych było 29 tys. związkowców „Solidarności”. Najsilniejszą organizację zakładową tworzyły Zakłady Azotowe „Puławy”, gdzie spośród 5800 pracowników 97 procent należało do NSZZ „Solidarność”. Na specyfikę i potencjał oddziału Ziemia Puławska wpływało silne środowisko naukowe (cztery instytuty badawcze) i nauczycielskie.

EN | 13 September 1980 saw the establishment of the Inter-Enterprise Founding Committee of the future local “Solidarity”. It was the first interinstitutional structure in the region formed on the level of the former district. Later, the Puławy Region Branch associated 29,000 unionists. The strongest in-house organization was established at the Puławy Azote Factory, where 97 percent of the 5,800 workers were in the union. The specificity and the potential of the Puławy Region Branch was partly a result of the strong teaching and scientific milieu (four research institutes).

Mapa Oddziału Solidarność Ziemi Puławskiej.

EN | Map of the Puławy Region Branch.

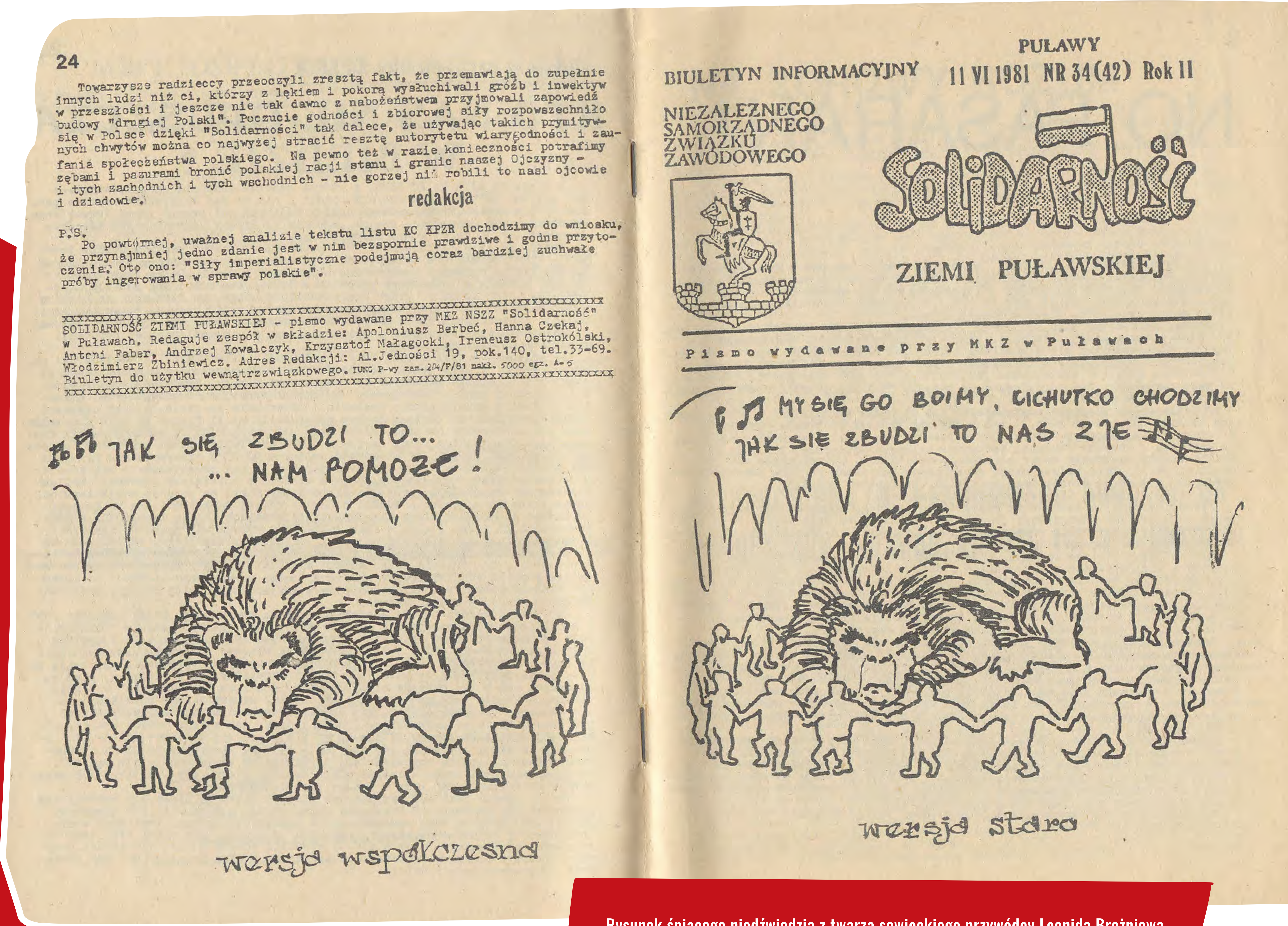
Rysunek myszy z transparentami „Solidarności” i czających się kotów jako państw komunistycznych.

EN | Drawing of a mouse with "Solidarity" banners and lurking cats symbolizing communist states.

PUŁAWSKI BIULETYN THE PUŁAWY BULLETIN

Oddział Ziemia Puławska jako jedyna struktura terytorialna NSZZ „Solidarność” w regionie wydawała aż pięć tytułów prasy związkowej. Najbardziej popularnym periodykiem stał się „Biuletyn Informacyjny NSZZ „Solidarność” Ziemi Puławskiej”. Zaskrytę on odważnymi artykułami i rysunkami satyrycznymi. Ilustracja przedstawiająca śpiącego niedźwiedzia z twarzą sowieckiego przywódcy Leonida Breżniewa stała się jedną z głównych przyczyn wytoczenia przez władze PRL procesu jednemu z redaktorów pisma.

EN | The Puławy Regional Branch was the only “Solidarity” territorial structure in the region to publish as many as five trade union periodicals. The most popular periodical was the branch’s information bulletin, *Biuletyn Informacyjny NSZZ „Solidarność” Ziemi Puławskiej*, which became famous for daring articles and satirical drawings. The illustration depicting a sleeping bear with the face of the Soviet leader Leonid Brezhnev became one of the main reasons why the communist authorities sued one of the periodical’s editors.

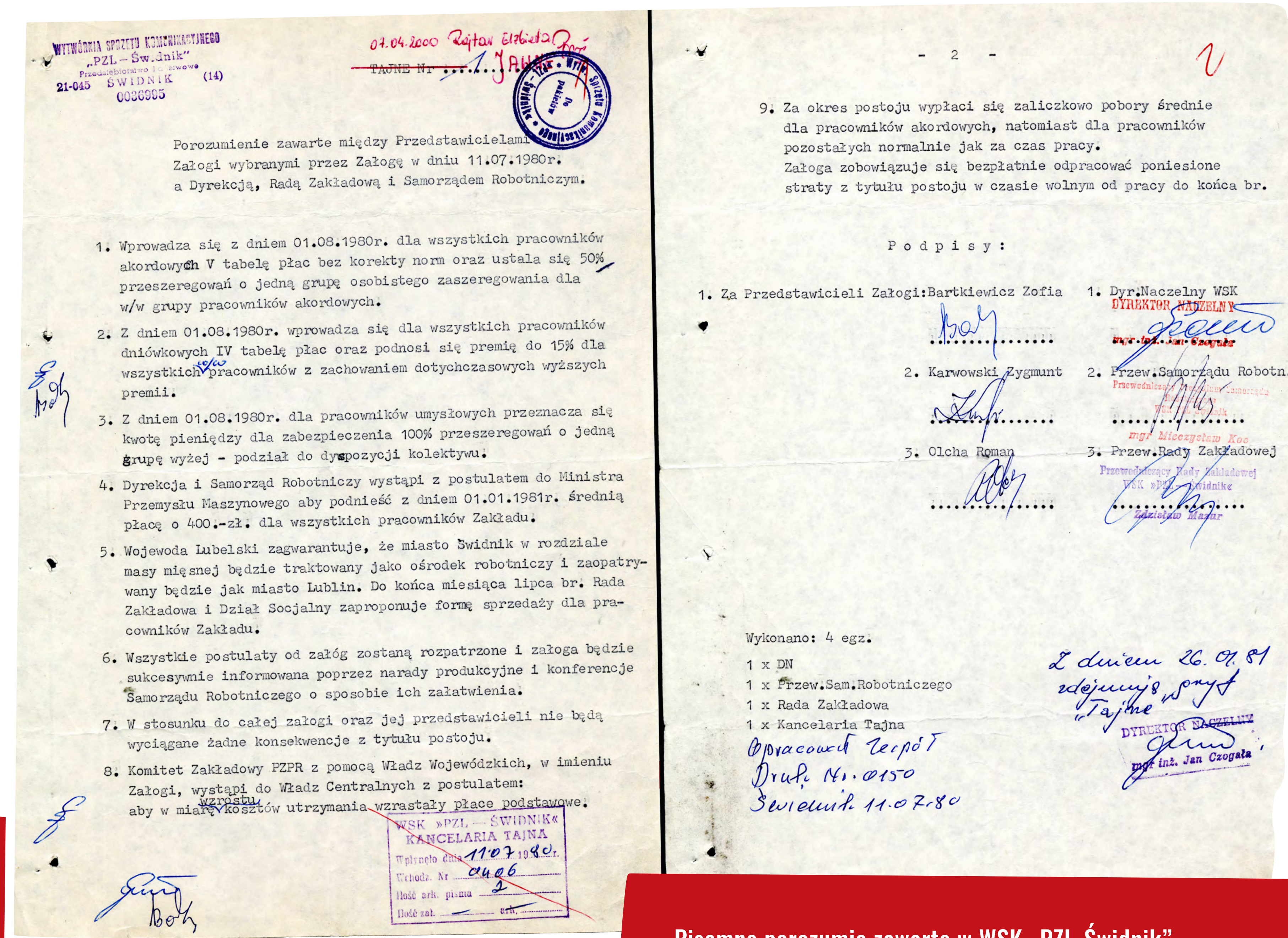
Rysunek śpiącego niedźwiedzia z twarzą sowieckiego przywódcy Leonida Breżniewa (zbiory Krzysztofa Małagockiego)

EN | Drawing depicting a sleeping bear with the face of Soviet leader Leonid Brezhnev. (Krzysztof Małagocki collection)

1920 1940 1980

TU RODZIŁA SIĘ Solidarność ŚWIDNIK

Pisemne porozumie zawarte w WSK „PZL-Świdnik” między dyrekcją a strajkującymi pracownikami.

EN | Agreement signed at the “PZL-Świdnik” Helicopter and Plane Factory between the management and the strikers.

Strajk w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” rozpoczął się 8 lipca 1980 r. po stwierdzeniu podwyżki cen w zakładowej stołówce. Strajk ten był sygnałem do przerwania pracy przez kolejne zakłady pracy w Lublinie i zapoczątkował lipcową falę strajków na Lubelszczyźnie. Czwartego dnia strajku, 11 lipca 1980 r., negocjacje dyrekcji z reprezentacją strajkujących zakończyło podpisanie pisemnego porozumienia. Było to pierwsze tego typu porozumienie zawarte latem w 1980 r. w Polsce.

EN | The “PZL-Świdnik” Helicopter and Plane Factory went on strike on 8 July, 1980 in response to the increase in prices at the plant canteen. That strike was a signal for other plants in Lublin to cease operation and in turn, triggered the July wave of strikes in the Lublin region. On the fourth day of protests, 11 July, 1980, negotiations between the management and the strikers’ representatives ended in a written agreement — the first one reached in the summer of 1980 in Poland.

ZACZĘŁO SIĘ W ŚWIDNIKU IT STARTED IN ŚWIDNIK

Świdnik miał być wzorcowym socjalistycznym miastem wybudowanym przy fabryce (zbiory: Kronika - publikacja I LO prowadzona przez członków SKKT. Opiekun Katarzyna Pąsiek. Świdnik na kartach historii - www.historia.swidnik.net)

EN | Świdnik was to be a model socialist city erected alongside a factory. Photograph from the chronicle published by High School I Tourist Society. Supervisor: Katarzyna Pąsiek. History of Świdnik — www.historia.swidnik.net

ŚWIDNICKI LIPIEC

JULY IN ŚWIDNIK

Lipcowy strajk 1980 r. w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” stał się ważnym źródłem kształtowania tożsamości mieszkańców Świdnika oraz punktem odniesienia dla dalszej działalności zakładowej NSZZ „Solidarność”. Wydarzenia te upamiętnił okazały pomnik, odsłonięty w 1981 r. w pierwszą rocznicę lipcowego protestu. Podczas Mszy św. odprawionej po raz pierwszy od czasu powstania WSK w 1951 r. na terenie zakładu – poświęcono także sztandar zakładowej „Solidarności”.

EN | The July 1980 strike at the “PZL-Świdnik” Helicopter and Plane Factory became an important source for shaping the identity of town residents and a point of reference for future “Solidarity” activities. A large monument unveiled in 1981 commemorated the first anniversary of the July industrial protests. During the first Holy Mass celebrated at the factory, since its opening in 1951, the priest consecrated enterprise “Solidarity” flag.

Sztandar zakładowej „Solidarności” poświęcony w pierwszą rocznicę lipcowego strajku (zbiory ZR „S”)

EN | Enterprise “Solidarity” flag consecrated on the first anniversary of the July protests. (The local “Solidarity” collection)

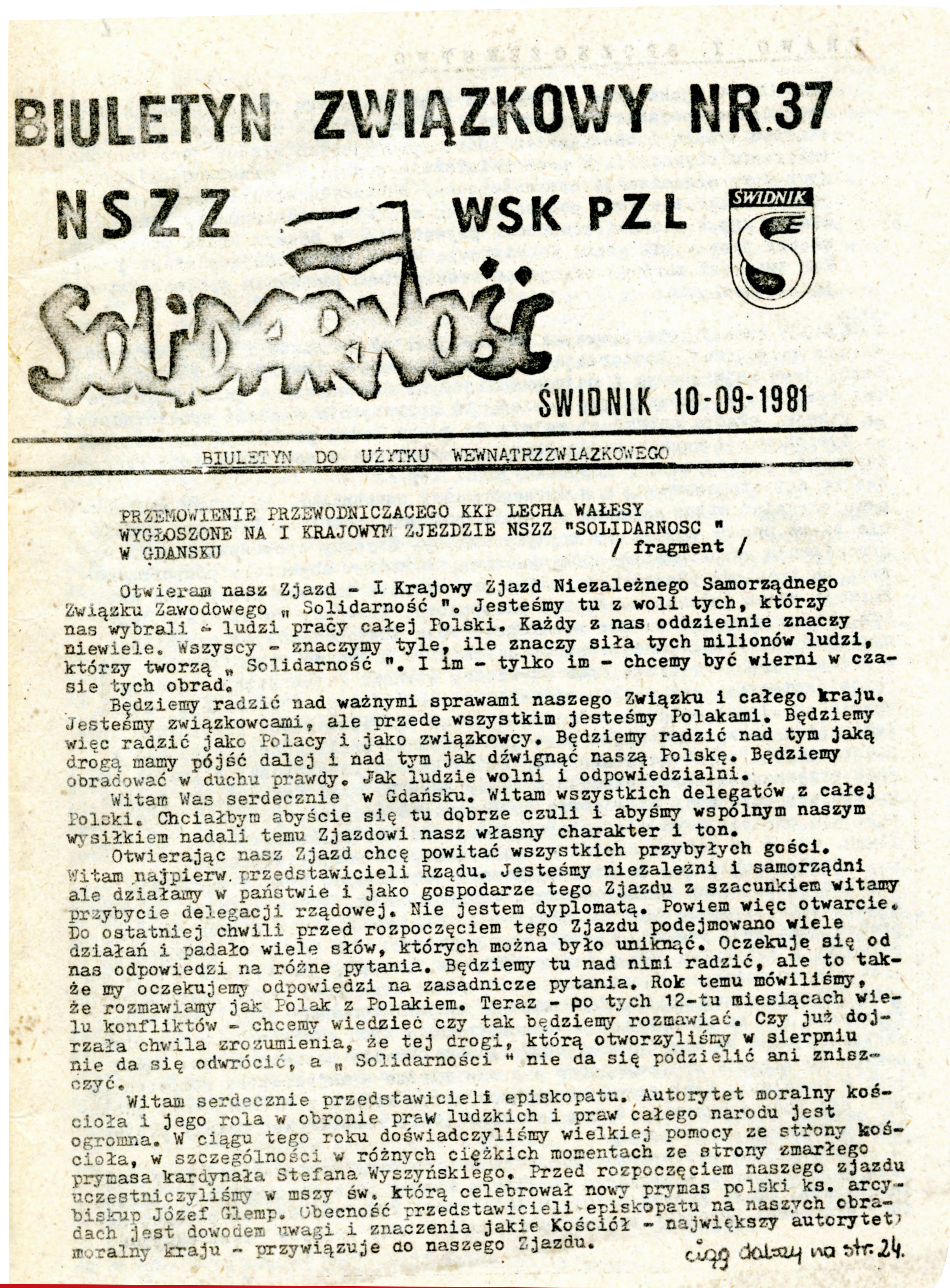
Pomnik upamiętniający lipcowy strajk w 1980 r. (zbiory ZR „S”)

EN | The monument commemorating the July 1980 protests (The local “Solidarity” collection)

ŚWIDNIK – MIASTO „SOLIDARNOŚCI”

ŚWIDNIK — “SOLIDARITY” CITY

Biuletyn wydawany przez NSZZ „Solidarność” WSK „PZL-Świdnik”.

EN | Bulletin issued by “Solidarity” members working at the “PZL-Świdnik” Helicopter and Plane Factory.

9 września 1980 r. Komitet Strajkowy WSK „PZL-Świdnik” przekształcił się w Zakładowy Komitet Założycielski przyszłej NSZZ „Solidarność”. Organizacja zakładowa skupiła w ciągu paru tygodni około 8 tys. związkowców (90 proc. załogi), stanowiąc drugą co do wielkości strukturę zakładową NSZZ „Solidarność” w regionie. Wyrazem uznania szczególnej roli Świdnika w wymiarze regionalnym było m.in. zorganizowanie właśnie w tym mieście w 1981 r. I Walnego Zebrania Delegatów Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność”.

EN | On September 9, 1980 the “PZL-Świdnik” Helicopter and Plane Factory’s strike committee transformed into the In-House Founding Committee of future “Solidarity”. In the course of several weeks the in-house organization attracted approx. 8,000 members (90 percent of the employees), becoming the second largest in-house “Solidarność” structure in the region. An expression of the recognition of Świdnik’s special role in the regional dimension was that First General Assembly of Delegates of the Central-Eastern Region of Solidarity was held there in 1981.

I WZD Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność” zorganizowane w Świdniku (zbiory ZR „S”)

EN | The First General Assembly of Delegates of the Central-Eastern Region of “Solidarity” organized in Świdnik. (The local “Solidarity” collection)

